

BALLA ANNA:

Mennyezet a fejemen avagy éjszakai előadás

Mennyezet reped, ablak csörög, ajtó csapódik. Majd ugyanez fordított sorrendben. Ötször, tízszer, sokszor. Éjfél múlt pár perccel, kezdődik az előadás.

Szép ez a magyar nyelv. Választékos. Rokonértelmű szavakban gazdag. Bizonyos fajtáit most tanulmányozhatom. A stílus naturalista. Női előadás.

A felettem lakó asszony már háromszor volt elvonón. Ezidáig eredménytelenül. A férje szerint reménytelen az ügy. Szándékát azért én méltányolom. Igyekszem a paplan alá bújni és nem odafigyelni. Aludnom kell, átaludni ezt az előadást is, hogy holnap vagy holnapután, ha véletlenül együtt visszük le a szemetet: megbocsáthassak...

A részemről kirebegett megbocsátó igenig foghatom a vedret és hallgathatom a „*soha többet nem*”-et, ám megtanultam már az alkalmazkodást. „*Ugyan már, nem történt semmi*” - ezt a legajánlatosabb mondani. Tehát most alvás Eunoktinnal. Lassan adagolom magamnak. Ezen a héten harmadszor.

Ezek szerint jól állnak anyagilag odafönn. Vagy csak hónap eleje van? Az nem lehet. Inkább sajátos gazdálkodás... Mezőkön járok, épp kamillát gyűjtök, mikor földrengés ébreszt: Uram isten, kitört a harmadik! Gyermekeim ágyam mellett, behunyt szemmel, takarójukat szorongatva védelemért sírnak. Férjem szolgálatban, kötelességem a helytállás. Takarónk alatt így hárman megnyugszunk, az összebújás erőt ad.

Fentről gyereksírás. Kétségbeesett. A legkisebb, az ötéves ordít. Valószínűleg fél. Az anyjától. Majd a nagyobbik, Julika hangját halom *"feküdj le Anyukám, kérlek szépen, a szomszédok!"* Julika hatodik osztályos. Pofon csattan. Az anya Munkást követel. Három darabot. Most, azonnal. A harmadik gyerek, a legnagyobb, előkerül. Halom. Talán elég erős már a kérés megtagadáshoz. Nem. Ez egyszer az óhaj fékezhetetlen, a körülményektől függetlenül.

Segítenem kellene! De mi magánügy és mi közügy? És mikor közügy a magánügy? És egyáltalán: ezek a kérdések eldönthetők-e, kiváltképp részemről, mikor hetek óta altatóval tudok már csak aludni? És nemcsak én lakom ebben a házban! És ma után holnap jön, előreláthatólag sok holnap. Nincs szükségem szidalmakra, a nyugodt élet híve vagyok, csakúgy, mint mindenki ebben a házban, így hát aludnom kell, de nem tudok.

A nagyobbik fiam, az ötéves, szolidaritást vállal a felettünk lakó pajtásaival. A játszótéri barátkozások köteleznek. – „*Katikát megölik, megyek!*” - közli velem éjjel fél kettőkor. Kibújik az ágyamból, felkapcsolja a villanyt. Bátorrá válik, különösen mikor előveszi bazári pisztolyát. Indul az igazságot szolgálni és védelmet szolgáltatni. A négyéves kisfiam követi bátyját. Ha kell, egészen a csatamezőig. Na, ennek a fele sem tréfa - állapítom meg a tényeket. Nem éppen a legalkalmasabb időpont most az elvi meggyőzés, és nem is valószínű, hogy hatásos. Az ötéves agyban még több az ösztönös, mint a tudatos, a rend még barbarisztikus, ősi, képlékeny, mondhatni embrionális. Ezért az igazságtevés vágya most törvényerejű. Elindulnánk ebben a szokatlan időben, fel az emeletre, a be nem avatkozás elvét megtagadva? Mit csináljak?

Fent Kati, Joli és a gimnazista, lent az enyéme. –, *Gyerekek, az élet nem olyan egyszerű, nem csupa szeretet, azonnal gyertek vissza!*” – Na, gyerünk! Akár élnek, akár halnak, akár tetszik, akár nem! Kész. Én vagyok az erősebb! És én vagyok az anyátok! Alvás. Megértettétek?

Pillanatnyi csend. Maradj még csend, kérlek, oly sok mindenre lennél most jó. Elaltathatnád a lelkiismeretet, no meg az embereket. Maradj, kérlek, ülj be hozzánk, ide, ebbe az átkozott házba, az amúgy édes otthonokba. Telepedj meg, szállj föl és osztdójjál, vagy mit bánom én, legyen végre már csend, mert hívom a rendőrséget!

A múltkor is kint volt az URH. Az asszonyt bevitték a detoxikálóba, kimosták a gyomrát, elvonó, majd elmeosztály. A gyerekek másnap nem köszöntek. Pedig nem én hívtam a rendőrséget. Amúgy jóra való, csendes gyerekek, előzékenyek, Idegesítően előzékenyek: *"Bocsánat, hogy élek..."* A férj vonatvezető. Csendes fajta. Ha itthon van: mos, főz, vasal. Csak hát a vonatok általában közlekednek. Ez az adott esetben kimondottan pech. Azt hiszem, az egész háznak.

A gyámhatóságnak kellene valamit tennie. Mit? Más munkahelyre az apát? Ez a foglalkozása, sőt hivatása. És így keres legtöbbet. Ez is egy szempont. Különösen veszélyes, mikor az anya az alkoholista. Kati, az ötéves, epilepsziás. Gyakran vannak rohamai.

Újabb jelenetek következnek a fenti házasságból. Már ismerem az egész családfát, azt a „*kurvás*” apát, aki most a vonatait kefélteti, ezt a szemét gyerekhadat, főleg a gimnazistát, aki most megtagadja éjfél után két órával a cigarettát, megtudom, hogy a Badacsonyi kéknyelű az egyetlen gyógyír mindenre. Már le vagyok

csinálva, de nem csak én, hanem mindenki, főleg a lakóbizottsági elnök, meg a három lépcsőházzal odébb lakó házmester, és már mindenki megdöglött, aki csak ennek a háznak lakója és nem lakója... Ismerem már a nő jogait, mert neki szociális joga van a kiabáláshoz, hisz világra hozott három ilyen pernahajder kölyköt, nagycsaládos, így igényjogosult a nagy lakásra.

Te szerencsétlen asszonyi állat, miért folytattad magad, s mikor indultál el a poklok mélyén, ki és miért küldött oda, miért bélyegeztél meg magad és lettél számkivetett? Hát mit csináljak én most éjjel fél háromkor veled, hogy értessem meg veled magam, hogy nem haragszom én Rád, csak aludni szeretnék, nem egész éjjel virrasztani, csak azért, mert te részeg vagy! Tudod, szomszédasszony, kicsik még a gyerekeim, és a te "szövegeid" nem nekik valók. Most szépen hámat kopogok neked, így ni! Nem azért, hogy bosszantsalak, á, egyáltalán nem, csak tudod, végre aludni szeretnék... Hogy a *k. anyám* kopogtasson? Sajnos, már nem él...

Lassan hajnalodik,

Azt kérdezni a múltkor a férj: „*hát tessék megmondani, mit csináljak?*” Nem mondtam neki semmit. Csak gondoltam valamit. El kell költöznünk. H O V Á?

(Szabolcs Szatmári Szemle 1979.)